

Nr 95

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående tillfälligt upphävande av viss i vägtrafikförordningen den 28 september 1951 (nr 648) föreskriven besiktningsskyldighet, m. m. samt till förordning om ändring i vägtrafikförordningen; given Stockholms slott den 18 februari 1955.

Under återopande av bilagda i statsrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed anhålla om riksdagens yttrande över härvid fogade förslag till *dels* förordning angående tillfälligt upphävande av viss i vägtrafikförordningen den 28 september 1951 (nr 648) föreskriven besiktningsskyldighet, m. m., *dels ock* förordning om ändring i vägtrafikförordningen.

GUSTAF ADOLF

Sven Andersson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framlägges förslag om tillfälligt upphävande av besiktningstvånget för sådana personbilar och motorcyklar av senare årsmodell, som efter högst sex månaders avställning återregistreras, samt förslag om registreringsbesiktning ersättande med kontrollbesiktning vid återregistrering i övrigt av motorfordon och släpfordon. — Vidare föreslås, på grundval av en rekommendation av nordiska parlamentariska kommittén för friare samfärdsel m. m., i vägtrafikförordningen viss ändring, som innebär att åt Kungl. Maj:t uppdrages att medgiva lättnader i villkoren för utfärdande av körkort åt personer, som förut innehar giltigt körkort i annat land.

Förslag

till

förordning angående tillfälligt upphävande av viss i vägtrafikförordningen den 28 september 1951 (nr 648) föreskriven besiktnings skyldighet, m. m.

Härigenom förordnas, att i 10 § 4 mom., 12 § 1 mom. 3 punkten och 13 § 1 mom. 3 punkten vägtrafikförordningen den 28 september 1951 stadgade villkor för fordons upptagande i bilregister och brukande enligt interimslicens eller saluvagnslicens tillsvidare icke skola gälla beträffande

a) reservregistrerad personbil eller motorcykel, som inom fem år före ingivandet av registreringsansökan eller brukandet enligt licens blivit för första gången registrerad och som omedelbart före nämnda ingivande eller brukande varit under en sammanhängande tid av högst sex månader upptagen i bilreservregister; samt

b) annat reservregistrerat fordon än ovan under a) avses, som inom ett år före ingivandet av registreringsansökan eller brukandet enligt licens godkänts vid kontrollbesiktning, varom i 24 § vägtrafikförordningen förmäles;

allt under förutsättning att fordonet icke underkastats sådan ändring att det ej längre överensstämmer med uppgifterna i utfärdat besiktningsinstrument eller typintyg.

Anmäles annat reservregistrerat fordon än ovan under a) avses till kontrollbesiktning, må sådan besiktning ej vägras. Befinnes vid besiktningen, att fordonet är i föreskrivet skick, skall besiktningsmannen, i förekommande fall med iakttagande även av bestämmelserna i 55 § första stycket vägtrafikungörelsen den 7 december 1951 (nr 743), skyndsamt översända underrättelse härom till länsstyrelsen i det län, i vars bilreservregister fordonet finnes upptaget.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, samt gäller till och med den 30 juni 1956.

F ö r s l a g

till

förordning om ändring i vägtrafikförordningen den 28 september 1951 (nr 648)

Härigenom förordnas, att till 31 § vägtrafikförordningen den 28 september 1951 skall fogas ett nytt moment, betecknat 6 mom., av nedan angiven lydelse samt att 32 § 1 mom. nämnda förordning skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

31 §.

6 m o m. *Angående rätt för person, som i främmande stat äger föra motordrivet fordon, att erhålla körkort utan att undergå förarprov gäller vad Konungen förordnar.*

32 §.

1 m o m. Ansökan om — — — han vistas.

Ansökan skall — — — erhållit körkort.

Vid ansökan — — — i riket.

Om ansökan av den, som jämlikt 31 § 6 mom. äger erhålla körkort utan att undergå förarprov, gäller vad Konungen förordnar.

Innan intyg — — — ifrågavarande tid.

Polismyndighet skall — — — i saken.

Intyg, som — — —, är avgiftsfritt.

Sedan frågan — — — sökandens nykterhetsförhållanden.

Sökande är — — — under c).

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 18 februari 1955.*

N ä r v a r a n d e :

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Andersson, anmäler fråga om *lättnader i besiktningstvånget vid återregistrering av avställda fordon*, och, efter gemensam beredning med chefen för utrikesdepartementet, fråga om *lättnader i vissa fall i villkoren för erhållande av körkort* samt anför härvid följande.

De förslag till ändring av bestämmelserna i gällande vägtrafikförordning, som jag här kommer att framlägga, berör båda trafiksäkerheten. De ingår emellertid inte i det frågekomplex som avhandlas i ett av 1953 års trafiksäkerhetsutredning den 15 december 1954 avgivet betänkande »Trafiksäkerhet, I», vilket efter remissbehandling är föremål för överarbetning inom kommunikationsdepartementet och som därefter torde böra föranleda proposition till årets riksdag. Jag har funnit mig böra förorda att de nu ifrågavarande förslagen, vilka avser vissa lättnader med avseende å besiktningstvånget och körkortsfordringarna, föreläggs riksdagen tidigare än de frågor, som omfattas av trafiksäkerhetsutredningens betänkande. Lättnaderna i besiktningstvånget synes mig nämligen böra träda i tillämpning i så god tid som möjligt före återregistreringen i vår av de under vintermånaderna avställda bilarna. Frågan om lättnader i vissa fall i villkoren för erhållande av körkort är av huvudsakligen administrativ natur och saknar direkt samband med de av trafiksäkerhetsutredningen behandlade trafiksäkerhetsfrågorna.

I. Lättnader i besiktningstvånget vid återregistrering av avställda fordon

Enligt bestämmelse i 10 § 4 mom. vägtrafikförordningen den 28 september 1951 (nr 648) gäller såsom villkor för fordons upptagande i bilregister, att fordonet inom ett år före ingivandet av registreringsansökan

antingen godkänts vid registreringsbesiktning eller ock upptagits i typintyg samt att fordonet icke därefter underkastats sådan ändring, att det ej längre överensstämmer med uppgifterna i utfärdat besiktningssinstrument eller typintyg.

I två likalydande motioner (I: 38 och II: 51) till 1954 års riksdag föreslogs, att vägtrafikförordningen skulle ändras på sådant sätt, att bil finge återföras från bilreservregister till bilregister utan särskild registreringsbesiktning, under förutsättning att den varit avförd ur bilregistret endast någon kortare tid, exempelvis sex månader. Såsom skäl för den föreslagna ändringen uppgavs i motionerna, att svårighet föreläge att få tid reserverad hos besiktningsmyndigheten för ny besiktning vid återinförandet i bilregistret av det stora antal fordon, som tillfälligt under vintermånaderna tagits ur trafik.

I ett över de nämnda motionerna avgivet utlåtande nr 42 — till vilket hänvisas i fråga om gällande bestämmelser om kontroll över motordrivna fordon och släpfordon, tidigare förslag i ämnet och inhämtade yttranden över motionerna — anförde *andra lagutskottet* bl. a. följande.

I gällande vägtrafikförordning uppställs såsom villkor för återregistrering av motorfordon, att fordonet inom ett år före ansökningen om återregistreringen godkänts vid registreringsbesiktning. Härigenom vinnes beträffande en del av fordonsbeståndet, som för viss tid, vanligen under vintern, tages ur trafik och överföres från bilregistret till bilreservregistret, en kontroll att fordonet då det åter tages i bruk är tillförlitligt ur säkerhetssynpunkt och i övrigt lämpligt för trafik samt att det icke till följd av ändring av tjänstevikten eller eljest skall placeras i annan skatteklass än som tidigare gällt. Beträffande det stora flertalet fordon, som användes hela året eller eljest icke avregistreras och som därför icke beröres av nämnda kontroll, får man i stället lita till den löpande kontroll som sker främst genom flygande inspektion.

I de inhämtade remissyttrandena bekräftas vad motionärerna uppgivit därom att avsevärda väntetider uppkommit då avregistrerade fordon skolat besiktigas före återregistrering. Anledningen till väntetiderna har varit att bilinspektionen icke haft sådan personalstyrka till sitt förfogande att den kunnat möta den bl. a. genom ifrågasvarande besiktningar uppkommande större arbetsbelastningen under våren. Uppenbart är att många ägare till motorfordon härigenom vållats betydande olägenheter.

Det synes utskottet som om registreringsbesiktningen i återregistreringsfallen utan större olägenhet skulle kunna ersättas med det enklare och för bilinspektionen mindre arbetskrävande förfarandet med kontrollbesiktning. Härvid skulle allttjämt trafiksäkerhetssynpunkterna tillgodoses och — till följd av de föreskrifter kungl. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen lämnat bilinspektörerna i sin i remissyttrandet berörda skrivelse den 8 februari 1954 — viss kontroll vinnas också ur skattesynpunkt. Man kan emellertid enligt utskottets uppfattning också ifrågasätta om man icke skulle kunna helt slopa kravet på besiktning som villkor för återregistrering och för kontrollen även beträffande den del av fordonsbeståndet som tillfälligt avregistreras lita till den löpande kontrollen. Härigenom skulle en betydande lättnad vinnas icke endast för den enskilde fordonsägaren utan också för de berörda myndigheterna. Betänkligheterna mot att efterge kravet på be-

siktning i dessa fall synes utskottet mindre sedan statsmakterna nyligen beslutat en betydande förstärkning av trafikövervakningen.

Spörsmålet om en förenkling av förfarandet vid återregistrering av motorfordon är emellertid enligt vad utskottet erfarit f. n. föremål för övervägande inom statens organisationsnämnd i samband med behandlingen av de uppdrag som lämnats nämnden att verkställa översyn av nu tillämpade former för den centrala motorfordonsregistreringen m. m. samt att verkställa organisationsundersökningar vid länsstyrelserna. Med hänsyn härtill anser utskottet, att med riksdagens ställningstagande i frågan lämpligen bör anstå i avvaktan på de förslag vartill organisationsnämndens undersökningar kan föranleda.

På utskottets hemställan föranledde motionerna icke någon riksdagens åtgärd.

I en den 11 juni 1954 dagtecknad utredning med förslag till organisation av motorfordonsregistreringen m. m. har *statens organisationsnämnd* upptagit bl. a. det i motionerna framlagda förslaget till behandling. Nämnden förklarar sig på i huvudsak samma skäl, som i motionerna andragits, anse att fordon som varit registrerat i bilreservregister under högst sex månader i följd skall få återregistreras utan särskild registreringsbesiktning. Till vad i motionerna anförts fogar nämnden uttalandet, att med all sannolikhet ett betydligt större antal fordon årligen uttages ur trafik under en eller annan vintermånad än det antal som överförts till bilreservregistret.

I de yttranden, som av finansdepartementet inhämtats över organisationsnämndens utredning, har förslaget om ändring av återregistreringsbestämmelserna endast närmare behandlats av tre remissinstanser. Sålunda har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* i sitt yttrande hänvisat till de synpunkter på denna fråga, som styrelsen utvecklat i sitt uti andra lagutskottets tidigare berörda utlåtande refererade yttrande till utskottet och som utmynnar i uttalandet, att styrelsen ej kan biträda det i motionerna framlagda förslaget men finner en väsentlig förenkling utan försämring ur trafiksäkerhetssynpunkt kunna ernås, därest i stället för registreringsbesiktning utfördes kontrollbesiktning i samband med återregistrering av fordon. Styrelsen tillstyrker för sin del en sådan omläggning av förfarandet.

Överståthållarämbetet har i yttrande framhållit bl. a., att kravet på ny besiktning av just sådana fordon, som tages ur trafik efter avregistrering, knappast kan med hänsyn till trafiksäkerheten vara mera motiverat än i fråga om det stora antal andra fordon, som ändå i praktiken avställes under vissa tidsperioder. Ämbetet framhåller emellertid att en väsentligt ökad avregistreringsfrekvens och ett däremot svarande merarbete med säkerhet kommer att bli en följd av förslagets genomförande.

Kungl. automobilklubben har i sitt yttrande bl. a. anført att någon invändning mot förslaget icke kan riktas, under förutsättning att den väntade utökningen av flygande inspektioner och andra trafikövervakande åtgärder blir av sådan effektivitet att riskerna från trafiksäkerhetssynpunkt icke kommer att ökas.

Över det i motionerna framlagda förslaget har kommunikationsdepartementet inhämtat utlåtande från 1953 års trafiksäkerhetsutredning, som anför bl. a. följande.

Kontrollen av att fordonen befinna sig i ett trafiksäkert skick, är ett nödvändigt led i trafiksäkerhetsarbetet. En sådan kontroll är i främsta rummet påkallad beträffande fordon, som på grund av sin ålder kunna antagas ha blivit utsatta för sådan förslitning och påkänning, att de icke längre motsvara trafiksäkerhetens krav. Kontrollen av de äldre fordonen framstår som särskilt betydelsefull, om man beaktar, att benägenheten hos förarna att vilja hålla sina fordon i ett fullt trafikdugligt skick ofta avtager med stigande ålder hos fordonet ävensom att äldre fordon icke sällan ägas av personer, vilkas ekonomiska ställning icke tillåter dem att underkasta fordonen behövliga reparationer av mera kostnadskrävande natur.

Men även i fråga om fordon, som en längre tid varit överförda till bilreservregistret, föreligga särskilda skäl för att kräva besiktning, innan fordonet åter upptages i bilregistret. Det är ett känt förhållande, att motorfordon icke må väl av att stå stilla utan skötsel under alltför långa tidsperioder. Framför allt torde detta vara förhållandet om förvaringslokal saknas eller är av bristfällig beskaffenhet.

Många bilägare, framför allt sådana som icke utnyttja fordonen i sin yrkesutövning, avstå i praktiken från att köra sina fordon under vintern, med hänsyn till de särskilda svårigheter, som i vårt land alltid äro förenade med vinterkörning. Vissa av dem, som på detta sätt underlåta att bruka sina fordon vintertid, önska samtidigt inbespara den fordonsskatt och den trafikförsäkringsavgift, som belöper på den tid, fordonet står stilla, och de underkasta sig därför besväret att på hösten överföra sitt fordon till reservregistret för att nästa vår föra det tillbaka till det vanliga bilregistret. Ju mer fordonsbeståndet ökar och ju flera personer, som skaffa sig motorfordon allenast för att bruka dem under fritid, desto vanligare kommer det säkerligen att bli, att motorfordon på angivet sätt överföres till reservregistret under vintern.

Enligt utredningens mening kan det icke anföras några bärande skäl till stöd för en uppfattning, att de motorfordon, som för en kortare tid under vintern överföras till bilreservregister skulle, då de på våren åter tagas i bruk, vara av sämre beskaffenhet, än de motorfordon, som under hela vintern stått kvar i bilregistret. Tiden är alltför kort för att endast den omständigheten, att fordonet ej brukats, skulle vara något indicium på att det blivit behäftat med brister av betydelse för trafiksäkerheten. Ofta är det väl så, att ett fordon, som avställes under vintern, till och med är av bättre beskaffenhet, när våren kommer, än ett fordon som varit i trafik under de hårda vinterförhållandena. Och direkt egendomligt måste det framstå för två fordonsägare, vilka båda de facto tagit sina fordon ur trafik vintertid, att endast den som ur sparsamhetssynpunkt låtit flytta bokföringen av sitt fordon från det ena registret till det andra, skall behöva underkasta sig det besvär och de kostnader, som äro förenade med en ombesiktning.

Det är givetvis i och för sig värdefullt, att så många fordon som möjligt bli föremål för efterkontroll, men att för sådan efterkontroll uttaga de fordon, som allenast en kortare tid — i allmänhet några få månader — varit överförda till bilreservregistret finner utredningen icke vara någon lämplig ordning.

Bilinspektionens bristande resurser och anhopningen av förrättningar under våren, då ägarna önska återregistrera sina fordon, ha medfört långa

väntetider. Men även i andra avseenden medför besiktningsskyldigheten besvärigheter för ägarna. Exempelvis kan nämnas, att fordonsägaren, då han inställer sitt fordon till besiktning, skall avlämna en våguppgift från godtagbar våg. Sådana vågar äro ofta — och särskilt gäller detta de nordliga länen — belägna på betydande avstånd från den ort, där fordonet skall besiktigas. Enbart skyldigheten att låta väga fordonet kan därför bli både kostsam och tidsödande för fordonsägaren.

En befrielse från förrättningar av här ifrågavarande slag skulle också innebära en påtaglig lättnad i bilinspektörernas arbetsbörda. Under år 1953 utfördes av bilinspektionen sammanlagt 63 000 registreringsbesiktningar. Hur många av dessa, som voro besiktningar av avregistrerade fordon, är icke känt, men man kan antaga, att de uppgingo till ungefär 15 % av samtliga registreringsbesiktningar. Det är också känt att antalet registreringsbesiktningar ökar starkt.

I yttranden över motionerna har föreslagits, att registreringsbesiktningen skulle kunna ersättas med den mindre tidskrävande kontrollbesiktningen. Både dessa förrättningar innefatta en kontroll av fordonets beskaffenhet ur trafiksäkerhetssynpunkt. Vid registreringsbesiktningen skall härutöver fordonet bland annat mätas och dess tjänstevikt bestämmas. Man räknar med att en besiktningssman under ett tretimmarspass medhinner 13 registreringsbesiktningar. Om i stället endast kontrollbesiktningar utföras, medhinner besiktningssmannen 15 sådana besiktningar. Härav följer, att den lättnad, som avses, icke vinnes med mindre fordonsägaren helt befrias från varje besiktningsförfarande.

För närvarande avstå många fordonsägare från att under vinterperioden avregistrera sina fordon på grund av det besvär och de kostnader, som äro förenade med återregistreringen. Eftergives kravet på besiktning, kommer detta säkerligen att medföra en ökning av antalet avregistreringar. Ur trafiksäkerhetssynpunkt kan detta icke vara förenat med några olägenheter.

Utredningen vill med anledning av vad här anförts tillstyrka den föreslagna ändringen i vägtrafikförordningen. Den angivna tidsgränsen 6 månader synes vara väl motiverad. Har ett fordon endast under så kort tid varit avregistrerat, föreligger en presumtion för att anledningen till avregistreringen endast varit en önskan hos fordonsägaren att inbespara skatt och försäkringsavgift.

Utredningens ställningstagande i denna fråga får icke tolkas så, att utredningen skulle anse fordonskontrollen vara av mindre betydelse ur trafiksäkerhetssynpunkt. Utredningen har — såsom tidigare framhållits — tvärtom den uppfattningen, att kontrollen av fordonens beskaffenhet och utrustning är ett nödvändigt led i strävandena att nedbringa olycksriskerna. Men en sådan kontroll måste vara rationellt uppbyggd och uppmärksamheten skall i första hand riktas mot de fordon, vars trafikduglighet verkligen kan antagas ha minskat. — Frågan hur en dylik kontroll lämpligen bör anordnas, är ett av de spörsmål, som är föremål för utredningens överväganden.

Departementschefen

Den stigande olycksfallsfrekvensen på motorfordonstrafikens område gör det angeläget icke blott att bibehålla de trafiksäkerhetsföreskrifter som visat sig ändamålsenliga, utan också att söka ytterligare effektivisera dessa föreskrifter. Att motorfordonens tillstånd ur säkerhetssynpunkt på ett lämpligt sätt underkastas en fortlöpande kontroll ter sig därvid som ett nödvändigt led i arbetet för trafiksäkerhetens höjande.

På vägtrafikförfattningarna grundade besiktningsåtgärder för motorfordon ifrågakommer — bortsett från de kontrollbesiktningar som föreskrivits för vissa speciella motorfordon (körskolebilar, uthyrningsbilar samt acetylen- och gengasbilar) — i sex olika fall, nämligen 1) i samband med den första registreringen av fordon, då registreringsbesiktning skall ha föregått registreringen, därvid med godkännande vid registreringsbesiktning jämsställs upptagande i typintyg; 2) i samband med eventuellt företagen, mera väsentlig ändring av registrerat fordon, då ny registreringsbesiktning skall göras; 3) i samband med att fordon, som för längre eller kortare tid tagits ur bruk och i anledning därav överförts till bilreservregistret, ånyo upptages i bilregistret, då ny registreringsbesiktning skall ske såvida fordonet icke inom ett år före ansökningen om återregistrering godkänts vid registreringsbesiktning eller upptagits i typintyg; 4) i samband med godkännande av fordon för användning i yrkesmässig trafik, då ett besiktningsförfarande i regel föregår godkännandet; 5) i samband med fordons fortlöpande användning i yrkesmässig trafik för personbefordran, då årlig kontrollbesiktning skall verkställas; samt 6) i samband med den löpande fordonskontrollen, då förelägganden om kontrollbesiktning av fordon kan meddelas där så finnes påkallat.

Samtliga de besiktningsåtgärder som avser efterkontroll av motorfordonen — det helt övervägande antalet bussar dock undantaget — kan sägas inriktade på ett mer eller mindre slumpvis företaget fordonsurval. Ur trafiksäkerhetssynpunkt torde det vara önskvärt att efterkontrollen — bortsett från den löpande kontrollen i form av flygande inspektion som genom sin karaktär av stickprovskontroll manar till noggrannare fordonsvård överlag — främst insätts mot de fordon, hos vilka bristfälligheter erfarenhetsmässigt kan befaras av olika skäl, främst långvarig eller intensiv användning. De periodiska kontrollbesiktningarna av fordon i yrkesmässig trafik för personbefordran är ur denna synpunkt väl motiverade, då dessa fordon i regel nyttjas i mera intensiv trafik. Här tjänar kontrollbesiktningarna också ändamålet att bereda allmänheten garanti för god standard hos den allmänna trafik tjänstens transportmedel.

Önskvärdheten att i första hand inrikta efterkontrollen på de fordon, hos vilka brister erfarenhetsmässigt kan befaras, understryks i dagens läge av den begränsade besiktningskapaciteten hos statens bilinspektion. Med den kraftiga, fortlöpande ökning av fordonsbeståndet, som de senaste åren visat, har bilinspektionen inte kunnat hålla takt. En önskvärd utbyggnad av besiktningskapaciteten kan, främst till följd av betydande rekryteringssvårigheter, inte komma till stånd så snabbt och i den utsträckning som i dagens situation i och för sig kan anses påkallat. Det är därför angeläget att den besiktningskapacitet, som finns, utnyttjas där den bäst behövs, nämligen för besiktningar vid första registrering, vid fordonsändringar, vid återregistrering av under längre tid avställda fordon, vid återregistrering av fordon med långvarig användningstid, vid fortlöpande användning av fordon i

yrkesmässig trafik för personbefordran samt vid förelägganden om kontrollbesiktning i den löpande fordonskontrollen.

Besiktningsskyldigheten vid återregistrering av fordon, som endast kortare tid varit avställt och som icke varit utsatt för mera långvarigt nyttjande, torde med hänsyn till det anförda böra i dagens läge få eftergivnas. Jag delar härvidlag de synpunkter, som anförts av 1953 års trafiksäkerhetsutredning i dess tidigare refererade yttrande. Jag kan emellertid inte helt biträda förslaget om slopandet av besiktningstvånget för alla motorfordon, vilka återregistreras efter högst sex månaders avställning. Såsom utredningen framhållit, framstår kontrollen av de äldre fordonen såsom särskilt betydelsefull, och en eftergift av besiktningstvånget vid återregistrering skulle i fråga om dessa fordon kunna få allvarliga konsekvenser ur trafiksäkerhetssynpunkt. Eftergiften torde därför lämpligen endast böra omfatta fordon som första gången tagits i bruk inom fem år före ingivandet av ansökan om återregistrering. Med hänsyn till de ofta förekommande, på automobilskattens storlek inverkan änderingarna av lastbilarnas och, om ock i mindre utsträckning, av bussarnas tjänstevikter torde vidare skäl ej föreligga att inbegripa dessa fordonskategorier i eftergiften. Anledning till eftergift föreligger här ej heller på samma sätt som i fråga om personbilar och motoreyklar, eftersom avställning av lastbilar och bussar under vintermånaderna inte synes förekomma i större omfattning.

För lastbilarnas och bussarnas del ävensom beträffande personbilar och motoreyklar, som är av äldre årsmodell eller varit avställda under längre tid än sex månader, synes mig väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag att registreringsbesiktningen vid återregistrering skulle utbytas mot kontrollbesiktning kunna genomföras utan olägenhet. Jag vill i detta sammanhang erinra om den av styrelsen i skrivelse den 8 februari 1954 till samtliga besiktningsmän meddelade föreskriften, att därest besiktningsman vid kontrollbesiktning finner, att sådana ändringar uppenbarligen vidtagits med fordonet att detsamma bort inställas till registreringsbesiktning, han om förhållandet har att underrätta fordonets ägare samt det bilregister, där fordonet är upptaget. Eventuell underlåtenhet att ombesiktiga fordon i fall, då förhöjd automobilskatt skall utgå, torde härigenom vid de flesta återregistreringar komma till länsstyrelsernas kännedom.

En fördel ur arbetssynpunkt för bilinspektionen uppnås även genom registreringsbesiktningens ersättande med kontrollbesiktning vid återregistrering av bussar. Den årliga kontrollbesiktningen av bussar i yrkesmässig trafik kan nämligen med den föreslagna anordningen åberopas vid återregistrering, varigenom nytt besiktningsförfarande blir onödigt.

Statspolisintendenten har i yttrande till utskottet över de ifrågavarande motionerna påpekat, att det ej sällan förekommer att ägaren till en bil, som vid flygande inspektion förelagts kontrollbesiktning, ej inställer bilen hos vederbörande bilinspektör utan överför den till bilreservregistret. Bilen skulle då enligt motionsförslaget, därest sex månader ej förflutit, ånyo kunna registreras utan att kontrollbesiktning skett. Jag vill här framhålla, att ett

dylikt förfaringssätt hittills kunnat praktiseras och också har praktiserats beträffande bilar, som godkänts vid registreringsbesiktning inom ett år före ansökningen om återregistrering. 33 § vägtrafikkungörelsen har innehållit stadgande att meddelat körförbud skall antecknas i bilregistret beträffande där registrerade fordon. En utvidgning av detta stadgande till att omfatta även anteckning av körförbud i bilreservregistret beträffande där upptaget fordon har emellertid nu ägt rum genom en på tidigare denna dag av mig gjord anmälan utfärdad kungörelse om ändrad lydelse av 33 § vägtrafikkungörelsen. Jag förutsätter att länsstyrelserna regelmässigt meddelar körförbud i fall av underlåten kontrollbesiktning av trafikfarliga fordon samt noga tillser, att de möjligheter till kontroll av att dylika fordon icke utan iståndsättande återinsätts i drift, som stadgandet i dess nya utformning erbjuder, effektivt utnyttjas.

Det författningsförslag, som i överensstämmelse med vad jag här anfört upprättats inom kommunikationsdepartementet, upptager även vissa mot de angivna lättnaderna svarande inskränkningar i besiktningstvånget i fall, då reservregistrerat fordon brukas enligt interimis- eller saluvagnslicens.

Frågan om en ändamålsenlig anordning av motorfordonsbesiktningen är föremål för övervägande av 1953 års trafiksäkerhetsutredning, som torde komma att före innevarande års utgång framlägga förslag i ämnet. En mera definitiv reglering av besiktningsförfarandet torde därför nu ej böra komma till stånd. De lättnader i fråga om besiktningstvånget, som jag här behandlat, synes med hänsyn härtill böra i avbidan på trafiksäkerhetsutredningens förslag ges giltighet tillsvidare endast för tiden fram till den 1 juli 1956.

II. Lättnader i vissa fall i villkoren för erhållande av körkort

I ett den 9 januari 1953 dagtecknat betänkande nr 5 har nordiska parlamentariska kommittén för friare samfärdsel m. m. — vars svenska ledamöter är riksdagsmännen R. F. Edberg, L. D. Cassel, J. F. Grym, G. F. N. Kristensson och P. O. Pålsson — framlagt vissa förslag till underlättande av motorfordonstrafiken mellan de nordiska länderna samt därvid bl. a. uttalat sig för att person, som är i besittning av körkort utställt i ett nordiskt land, vid bosättning i annat nordiskt land bör kunna få utställt körkort i sistnämnda land mot företeende av sitt nationella körkort utan att avlägga körkortsprov eller på annat sätt behöva prestera bevis för körfärdighet.

Över betänkandet har remissyttranden avgivits av fullmäktige för riksbanken och styrelsen för valutakontoret, generaltullstyrelsen efter hörande av tulldirektionerna i Stockholm, Göteborg och Malmö, av tullkamrarna i Hälsingborg, Trelleborg, Strömstad och Haparanda och av gränstullkamraren i Karlstad, kommerskollegium efter hörande av handelskamrarna i Stockholm, Göteborg, Skåne och Gävle, svenska lasttrafikbilägareförbundet och svenska omnibusägareförbundet, statens handels- och industrikommision, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, statens biltrafiknämnd, statspolisintendenten, överståthållarämbetet efter hörande av poliskammaren i Stock-

holm, länsstyrelsen i Malmöhus län efter hörande av poliskamrarna i Malmö och Hälsingborg, länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Värmlands och Jämtlands län, länsstyrelsen i Norrbottens län efter hörande av landsfiskalen i Haparanda, föreningen Norden, svenska turistföreningen, svenska turisttrafikförbundet, kungl. automobilklubben samt motormännens riksförbund.

Regler om körkort finnes meddelade i vägtrafikförordningen den 28 september 1951. Jämlikt 29 § nämnda förordning får motorfordon föras endast av den, som genom körkort, utfärdat av länsstyrelse, är berättigad att föra fordonet. Detsamma gäller i allmänhet också i fråga om färd på väg med traktor, som är försedd med gummihjul. Körkort utfärdas för bil, för motorcykel eller för traktor samt gäller för färd i hela riket. Körkort för bil berättigar även till förande av motorcykel och traktor. Körkort för motorcykel gäller även för traktor. — I 31 § är föreskrivet, att den som önskar erhålla körkort, skall i viss ordning undergå förarprov. För den, som avlagt sådant prov, utfärdas särskilt kompetensbevis. — Närmare bestämmelser rörande ansökan om och utfärdande av körkort är givna i 32 §. Av dessa bestämmelser framgår bl. a. att vid ansökningen skall fogas åldersbevis, läkarintyg, fotografi, kompetensbevis och nykterhetsintyg. Sökanden är vidare skyldig att på anfordran förete intyg om sin mantalsskrivningsort. — Enligt 37 § äger Konungen meddela bestämmelser om rätt för person, som i främmande stat äger föra motorfordon, att på grund av internationella överenskommelser eller eljest under tillfällig vistelse i riket föra sådant fordon. Vidare ges möjlighet för polismyndighet att för tillfällig vistelse i riket utfärda s. k. turistkörkort.

Med stöd av äldre bestämmelser, vilka nu ersatts av det nyssnämnda stadgandet i 37 § vägtrafikförordningen, har Kungl. Maj:t i skilda sammanhang meddelat föreskrifter om utländska (bl. a. danska, norska och finska) körkorts giltighet vid tillfällig vistelse här i riket. Härom hänvisas till kungörelser den 29 april och den 30 juli 1930 (SFS 1930: 92 och 324; ang. ändringar se 1935: 550 och 613) samt den 19 augusti 1931 (SFS 1931: 317).

Vidare må hänvisas till den av bl. a. Sverige biträdda internationella konventionen den 24 april 1926 rörande automobiltrafik, kungörelsen den 11 oktober 1930 med anledning av Sveriges tillträde till nämnda konvention (SFS 1930: 371; ang. ändring se 1932: 494, 1948: 475, 1952: 521 och 1954: 796), den likaledes av Sverige biträdda konventionen den 19 september 1949 rörande vägtrafik ävensom i anledning av sistnämnda konvention utfärdad kungörelse den 30 juni 1952 (SFS 1952: 520; ang. ändring se 1954: 795). I nämnda konventioner och kungörelser ges bestämmelser om s. k. internationellt körkort, vars giltighetstid dock icke kan överstiga ett år.

Kommittén har upplyst, att i Danmark, Finland och Norge gäller liknande regler som i Sverige. I Danmark har emellertid tillämpats sådan praxis, att en person, som där har fast hemvist och som innehar giltigt kör-

kort, utställt i något av de övriga nordiska länderna, kan erhålla danskt körkort utan avläggande av körkortsprov, blott vederbörande avlämnar läkarintyg och intyg om att han kört regelbundet under det senaste året.

I fråga om möjligheten till ytterligare förenklingar har kommittén framhållit, att den gällande ordningen, enligt vilken nationellt körkort är tillfyllest för förande av personbil i icke yrkesmässig trafik under tillfälligt uppehåll i annat nordiskt land, icke haft några olägenheter med sig. Kommittén säger sig ha övervägt att föreslå att ett i ett nordiskt land utfärdat körkort utan vidare skall kunna användas i annat nordiskt land oberoende av om uppehållet därstädes är tillfälligt eller varaktigt. Då emellertid körkortet i Danmark, Finland och Norge endast gäller för en tid av fem år medan de i Sverige gäller utan tidsbegränsning har man icke ansett sig kunna föreslå detta. I stället har kommittén inriktat sig på möjligheten att utsträcka den praxis, som tillämpas i Danmark, även till övriga nordiska länder. Enligt kommitténs uppfattning föreligger icke tillräcklig anledning att fordra särskild dokumentation på körfärdighet för en nordbo, som har giltigt körkort för färd i icke yrkesmässig trafik i sitt hemland, då han bosätter sig i annat nordiskt land och önskar erhålla körkort i detta. Kommittén har därför föreslagit att en ordning genomföres, enligt vilken det blir möjligt att utan vidare erhålla körkort vid bosättning i annat nordiskt land mot företeende för vederbörande myndighet av giltigt nationellt körkort.

I flertalet yttranden har utredningens förslag i olika hänseenden helt allmänt tillstyrkts. Det nu förevarande förslaget har icke avstyrkts i något av yttrandena. Endast i ett yttrande, nämligen det som avgivits av *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*, har detta förslag närmare kommenterats, i det att länsstyrelsen som sin mening uttalat, att körkortssökande borde förete utredning om att det nationella körkortet vore giltigt, vilket syntes kunna ske genom aktuellt utdrag ur körkortsregistret. Härigenom skulle enligt vad länsstyrelsen framhållit vinnas den fördelen att vederbörande myndighet i det nya landet finge kännedom om sökandens tidigare trafikförseelser.

Departementschefen

Till grund för kommitténs skilda förslag ligger önskemålet att, där det låter sig göra, undanröja åtminstone sådana hinder för motorfordonstrafiken mellan de nordiska länderna, som icke motiveras av djupare liggande orsaker. Till detta önskemål kan jag obetingat ansluta mig.

Vad särskilt angår det villkor för erhållande av körkort, som består i avlagt prov på körskicklighet, finnes dylikt villkor uppställt i samtliga de nordiska länderna liksom f. ö. även på de flesta håll annorstädes. Även den praktiska tillämpningen av villkoret ställer sig tämligen likartad. Jag kan härför icke anse att de hänsyn till trafiksäkerheten, som motiverat kravet på körkort för motorförare, i någon mån åsidosättes genom en föreskrift om att den, som innehar ett i annat nordiskt land utfärdat gil-

tigt körkort, skall kunna erhålla svenskt körkort utan att undergå nytt förarprov. Vederbörandes nationella körkort godtages ju redan enligt nuvarande regler vid tillfällig vistelse i riket. Vad beträffar de internationella körkorterna innehåller bestämmelserna om dessa ej heller något strängare krav på ådagalagd körskicklighet än som följer av att vederbörande skall vara berättigad att föra motorfordon i sitt hemland. Den föreslagna nya regeln kan därför icke sägas innebära något verkligt avsteg från de principer, vilka ligger till grund för nuvarande svenska bestämmelser i ämnet, utan innefattar snarast en närmare utveckling av dessa. Jag tillstyrker därför att sådana författningsändringar vidtagas, som är erforderliga för att förverkliga kommitténs förslag i förevarande del.

Huruvida och i vilken omfattning kommitténs förslag kan realiseras torde böra bero på huruvida överenskommelser, grundade på ömsesidighet, kan uppnås med vederbörande stater. Författningsbestämmelserna i ämnet bör därför utformas så, att frågan om lättnad i villkoren för erhållande av körkort får bero på förordnande av Kungl. Maj:t. Ehuru närmast avsedda att tillämpas i förhållande till övriga nordiska stater synes bestämmelserna lämpligen kunna erhålla en så vid syftning, att de ger möjlighet till liknande överenskommelse även med annan stat.

I formellt hänseende torde författningsändringen böra ske på det sättet, att till 31 § vägtrafikförordningen fogas ett nytt moment, enligt vilket det skall ankomma på Konungen att meddela föreskrifter om rätt för den, som i främmande stat äger föra motordrivet fordon, att erhålla körkort utan att undergå förarprov. Härjämte bör i 32 § 1 mom. samma förordning göras ett motsvarande tillägg rörande de handlingar, som skall fogas vid ansökan om körkort. Inom kommunikationsdepartementet har i enlighet härmed upprättats förslag till förordning om ändring i vägtrafikförordningen.

III. Hemställan

Under återopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition anhålla om riksdagens yttrande över de inom kommunikationsdepartementet upprättade förslagen till *dels* förordning angående tillfälligt upphävande av viss i vägtrafikförordningen föreskriven besiktningskyldighet, m. m., *dels ock* förordning om ändring i vägtrafikförordningen.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Dagmar Bruno